

Teemaleht: inimsõbralik ja kestlik asum

Millises Eesti asulas pääseb inimene mugavalt ligi kõikidele tegevustele ja teenustele nii väikelapse kui ka 80-aastase vanaemaga?

Eesti rahvastik on koondunud keskuste ümber, mis põhjustab piirkondlikku ebavõrdsust maksutulude laekumises, sisetulekutes, kinnisvarahindades ja rajatud elukeskkonna kvaliteedis. Mida rohkem aga linn laiali valgub, seda raskem on hallata kaugkütte- ja kommunaalarteristut, elektrivõrke, ühistransporti, koolivõrku ja muid olulisi teenuseid, samuti kõigile sihtrühmadele meeldivat ning ligipääsetavat avalikku ruumi. Samuti mõjutab see meie looduskeskkonda, saastab õhku ja suurendab müra. Eesti asulate kujundamisel lähtutakse eelkõige n-ö keskmisest tervest inimesest ja tema keskmisest võimekusest. Samas on igaüks meist mingis eluetapis keskmisest erinevate vajadustega - näiteks kipsis jalaga, lapsekäruga, käsipuuni ulatumiseks veel liiga lühike vms. Linnaruumi kavandamisel pöörame vähe tähelepanu asjaolule, et suure osa ühiskonnast moodustavad lapsed, vanemaealised, erivajadustega inimesed ja teised, kelle jaoks normaalselt ligipääsetav keskkond ja teenused on (ajutiselt) keskmisest erinevad. Läbi nutika ja läbimõeldud ruumiloome saame teadlikumalt kaasa aidata piirkondade elujõulisusele ning oluliselt suunata ka inimeste eelistusi elukoha valikul.

Mida teha, et asulad oleksid kompaktsed, loodussõbralikud ja ligipääsetavad kõigile?

Mõtisklemist ja arutelu võib alustada siit:

- Kuidas jõuda selleni, et meie elukeskkond oleks kujundatud kõigi elanike jaoks kasutatavaks (sh eakad, erivajadusega inimesed, väikelastega pered, ajutise vigastusega inimesed jne?)
- Mil moel tihendada asulaid, et kõik teenused oleksid kättesaadavad igale elanikule?
- Kuidas pidurdada valglinnastumist Eesti erinevais paigus, et elukorralduse keskkonnajalajalg oleks väiksem?

Kas tead, et

Valglinnastumine on linna planeerimata ja laiaulatuslik levik neid ümbritsevasse maapiirkonda. Peamised valglinnastumise ilmingud Eestis on **Tallinna ja Tartu lähiümbrus**.

Üle poolte Eesti inimestest elavad linnalises piirkonnas (**61%**), iga üheteistkümnnes inimene väikelinnas (**9,1%**) ja iga kolmas inimene maal (**29,7%**). **Viimase 20 aastaga** on inimesed enim elama liikunud väikelinnalistesse piirkondadesse, kus täna elab ligi **37 tuhat inimest rohkem kui aastal 2000**.

2018. aastal ületas Tallinna piiri päevas ligi **175 000 autot**. Kuus aastat varem oli see **28 000** auto võrra vähem. Sõiduautode parkimiskohad võtavad Tallinnas enda alla kokku **12 km² pinda**.

Iga viies inimene Eestis on alaealine, iga viies inimene on vanemaealine (**vanuses 65+**) ning iga kümnes erivajadusega. **Aastal 2040** on eakas (**vanuses 65+**) juba **iga neljas** Eesti inimene.

Huvitavat lisalugemist:

[Ligipääsetavuse rakkerühma aruanded ja raportid \(2021\)](#)

[Artikkel „Keskmise inimese fenomen ehk ligipääsetavusest“](#)

[Uuring „Nutikas kahanemisega kohanemine Eestis: regionaalne valmistumine demograafiliseks muutusteks“ \(2022\)](#)

[Eesti väikeasulate uuring \(sh kaardirakendus\) \(2019\)](#)

[Artikkel „Linnastumisest, valglinnastumisest ja vastulinnastumisest kolme viimase rahvaloenduse näitel“ \(2022\)](#)

[Kvaliteetse ruumi aluspõhimõtted](#)